

[missing]

[missing]

Эльилльэ истачийаа

Көдэнг тэн - ньидитэ бандьэ параваньэрэнг тудэ чунгдэн ньилдьилэк эннулгинь-мэдьуолнуни. Көдэнг энмун чундэ мэ льэй, таатльэр лукундьии ньинэмдьийилпэ дитэ эннуйуол-моравньэнги.

Көнмэгисчэ истачийаа

Көдэ йавнар тунг Декларацияға ньидэйуодьэ параванпэлэк эннуйуол-моравньэй. Тангунбанэ эл тунгиэт.

- тэт омо, аруу, nyaачэн сурэ, тадаатэ эрэлыиигийэ хуодэдэ банулги, тэт кэйп уури паайп нолул;

- тэт социальнэй паруол (происхождение) тадаатэ политическэй чундэ хуодэдэ банулги, тэт идьирэ тэтчиэ уури элньэмэньийэ нолул;

- тэт лэвэйнбурэбэ чамуолги уури йукуолги, мөрдэньилги уури элмөрдэньилги;

Йалмисчэ истачийаа

Көдэ йавнар эвйэ тудэ кэдэл эдьилэк тадаатэ тудэ чунгдэн ньилдьилэк эврэрэнг эннуйуол-моравньэй. Эдьилдаға кинуол льэлк вэрвэлэк чалдьэлэ эл паруол-моравньэ.

Йэлэклэсчэ истачийаа

Кинуолльэлк хамуль уури хамриил дитэ эл льэйуол-моравньэ. Көдэлэ хамриил
гориил тадаатэ пождэбан ньиданнул анмолбинь эвлэйуол-моравньэй.

Имдалдысчэ истачийаа

Кинуолльэлк эл лытэгуол-моравньэ, кинуолльэлк кинбатэн эл туриэйуол-
моравньэ.

Маалайлисчэ истачийаа

Көдэ йавнар - эйк хадаанэнг лыиэнульэлк уури эннульэлк - мэр оёонийуол-
моравньэй сокуонлэк.

Пускийисчэ истачийаа

Көдэ йавнар сокуон киэйиэ ньидитэ банги тадаатэ дискриминациябат чонгулба
ньидитэ бандьэ параваньэнги.

Маалайлэклэсчэ истачийаа

Конституциялэк уури сокуонлэк тадийуодьэ параваапэдабанэ чавнаангудаба,
қодэ йавнар суут чамбалэк тудэ параваапэбанэ мэ чонгуйуол-моравньэй.

Вальфарумкуруосчэ истачийаа

Кинуолльэлк сукинэ эл хаайиллайуол-моравньэ, вэрвэлэк эл моойуол уури тудэ
лукулбат эл маарчийуол-моравньэ.

Кунильисчэ истачийаа

Көдэ йавнар тудэбанэ угулуовунай анньэрилба сэврэнгудабанэ, тангунбанэ
независимэй суут амутнэнг ичуонулдаба тадийуол-морав параваньэй.

Куниль маарха буричэ истачийаа

Сокуоннэй эвиэличэ суут тэт ньалльэ виэйуолбанэ эл оорэдаба гитньюо, тэт ньаллэндэ кэдэ дитэ эл ичуойуо-моравньэйэк. Тадаатэ лыйэ ньалльэ виэльэлбанэнг тэтханэ чонгуйуол-морав суут мэ лэй.

Сокуон вайи ньалльэ виэл дитэлюо эл ичуомэрукундаба эйуулбанэ, тэтханэ кинуолльэлк суутгинь эл тадийуол-моравньэ. Тэт ньалльэ виэйуол йэдэйдабанэнг, танг ньаллэба эйууйуол-морав миэрэбат пурэнбандэ миэрэбэ эл эйууйуол-моравньэйэк.

Куниль кии-буричэ истачийаа

Кэдэ кэдэл-нимэдабанэ кинуолльэлк эл антасуол-моравньэ, кэдэ кэдэл-эдылдаба кинуолльэлк эл сэвнуйуол-моравньэ, кэдэ чиэстэбанэ тадаатэ репутациядабанэ кинуолльэлк эл лөтильэсуол-моравньэ.

Куниль йалмисчэ истачийаа

Тудэ лэвэйнбурэбэба кэдэнг хадаадэнг эвриэнуйуол-моравньэй, хадаадэнг эннуйуол-моравньэй.

Тудэ лэвэйнбурэбэбат виэдэ кэвэйл-буньдэ кэдэнг мэ кэвэйтэй, тудэ лэвэйнбурэбиэнь пэнгэйл-буньдэ мэ пэнгэйтэй.

Куниль йэлэклэсчэ истачийаа

Чиин тангудулба эйуурэ, кэдэнг виэн лэвэйнбурэбэба эннуйуол-морав йавулэ вангчийуол-морав параваньэй.

Тунг параваа маархуонь ООН цельпэдаба тадаатэ принциппэдаба

элкодиньбандьэрукунэ шизьэлдэ чиигинь эл панаат.

Куниль имдалдисчэ истачийаа

Көдэ йаһнар мэ хади суктуул (государство) гражданинги нолуол-морав

паравааньэй.

Кинбатэнг гражданствэдабанэ шэршэлэк эл тинбарэйнунгу уури эл

шиэдэгурчиисиэнунгу.

Куниль маалийисчэ истачийаа

Кэйнэпул тадаатэ пайпэпул-титтэ ньаачэн сурэбат, омобат уури эрэлыигийэбат эл

моойуочуон-ньабагурчиирэнг, маархан нимэндьии нголаайуол-морав

паравааньэнги.

Ньабагурчиил-буньил маалабарут лэдаба маархуонь, кэйнэ пайпэньэнг

ньимэннунга.

Маархан нимэндьии нголаайэрукунпэлэ суктуул мэр офонийуол-моравньэй.

Куниль пускийисчэ истачийаа

Көдэ йаһнар эһэй тудэ кэдэллэ нгодэ тэтчиэньэйуол нэмэнэйуол-морав

паравааньэй.

Кодэба кэдэллэ нгодэрукунэ кинуолльэлк шэршэлэк эл тинбарээйуол моравньэ.

Куниль маалайлэкэсчэ истачийаа

Көдэ йаһнар эһэй тудэ кэдэл-чунгдэньи, суобасньэй тадаатэ эрэлыигийэньэй.

Көдэ тудэ эрэлыигийэбанэ тадаатэ варул чунгдэбанэ (убеждение) ииэллэ
ноголаасулги, тангун суодэдэ тангнэпулбанэ ииэн чии чунгдэба сэврэл-буньилги эл
маалуйуол-моравньэ.

Куниль вальбарумкуруосчэ истачийаа

Көдэ варул чунгдэги (убеждение) нэмэлэдэнг эл лалыйуол-моравньэ, көдэ
тангунбанэ хобо кисэйуол-морав паравааньэй. Кинбатэнг эл ингичуон
информацияпэлэ тадаатэ идеяпэлэ вангчирэнг нуурэлэк, тангунпэбанэ суктуул
границапэдабат эл игууйичуон чиигинь мөрдыйуол-моравги эл маалуу.

Кингунильисчэ истачийаа

Көдэ йавнар эл лайнулньэй солбадьилпэлэ ииэйуол уури таатбандьэ
солбадьилпэба эврэйуол-морав паравааньэй.

Мэ хади гурууппэба уури организацияба кодэлэ вэрвэлэк эл сэвриэнунгу.

Кингуниль маарха-бурисчэ истачийаа

Көдэ йавнар тудэ мэдьуолуол лэвэйнбурэбэ эдьилдабанэ-йавулдабанэ
вабарэчилба "тудэ чалдьэбанэ мэ паруол-моравньэй".

Көдэба йавнайдаба тудэ мэдьуолуол лэвэйнбурэбэ суктуулгин сулууспэдаба
чабадьэйуол-морав паравааги ииэн чиинльэбат эл охойчэнь.

Йавнай омо чунгдэги паравиэчэл дьии (правительство) чабадьэлпэгин пара
ноголуол-моравньэй. Лэмльэпулги нэмэлэдэнг эл хорпиилньэй выборпэба элхобо
бандьэ куоластаал чамбэлэк нууйуолнунги.

Кингуниль кии-бурисчэ истачийаа

Көдэ йаһнар социальнэй чамбалэ мэдьюол-морав параваньэй. Тадаатэ личность дитэ варумулгинь, көдэ йаһнар экономическэй, социальнэй тадаатэ культурнэй уобаласпэбэ толиэйуол-моравньэй.

Кингуниль кии-бурисчэ истачийаа

Көдэ йаһнар тудэ чабэдьэл-буньил чабэдьэлба чабэдьэйуол-морав параваньэй. Танг чабэдьэлги амучэ усулубуйаба ууйуол-моравньэй тадаатэ кодэба эл чабэдьэчуон поньаатэйэнг монул чунгдэ анмолбинь эвльэйуол-моравньэй.

Көдэ йаһнар тудэ чабэдьэрэн шийэйуолньэнг көдиньбандьэ пободэлэ-нэмэлэ мэдьюол-морав параваньэй.

Көдэ тудэ шийэйуол шальэдабат эл охойчэндьэрукунэнг мэдьюол-моравньэй. Тангньэги тудэ кэдэл тадаатэ нимэндьиигин наадиимэрукунпэдаба мэ пэлуол-моравньэй.

Көдэ йаһнар тудэ интэриэспэ чонгулгинь профсоюзлэ шьерэнг, тадаа чилиэн голуол-морав параваньэй.

Кингуниль йэлэклэсчэ истачийаа

Көдэ йаһнар уттэгэврэн-чайлэньи тадаатэ элчабэдьэлньэй элэмшиэйэ пэриэмэньи. Тадаатэ льиэ чабэдьаанубэ чайлэгин чичиркэги мэ моннэруол-моравньэй, тан уоппускаги мэ шальэньэй.

Кингуниль имдалдьисчэ истачийаа

Көдэ йаһнар тудэ кэдэлбанэ тадаатэ тудэ нимэндьиибанэ амутнэнг эндиийуол-мораһлэк, көдиньбандьэ тэтчиэньэйуол-мораһньэй.

Уоньийиэ нолнурэнг тадаатэ ингийидуо нолнурэнг осуобэй чамбэлэ мэннунгумлэ.

Уонгодьэрукунпэ йаһнар ньидитэ бандьэ социальнэй чонгулба льиэнунги.

Кингуниль маалийисчэ истачийаа

Көдэ йаһнар нимэлэба ураайуол-мораһньэй. Начальнэй тадаатэ уопсай искуолаба ураал эл ҕальэньэ. Начальнэй искуолаба көдэ йаһнар ураайуол-мораһньэй, тан техническэй тадаатэ профессиональнай ураанубэпэ ураалба эл энгэнэнг икльайуол-мораһньэни.

Ураал-кодэ личность дитэ ҕарумулдаба чамбиинунум. Тадаатэ-омопэ ньичунгдэбан эннулпэдаба, ньиҕальбийил нголаалнудаба чамбиинунум.

Чиипэги титтэ уорпэбанэ хади ураанубэба сэҕрэйуол-мораһлэ титтэйлэк курильиинунга.

Кингуниль пускийисчэ истачийаа

Көдэ йаһнар искусство ҕиэйуолдабанэ амутнэнг йуонурэнг-мөрнурэнг, научнай прогресс йэдэйлдаба "чалдьэлэ парнурэнг", тадаатэ тангньэнг йаһнай амудьэдабанэ тудэ эдьилба мөрнурэнг, эннуйуол-мораһ параһааньэй.

Научнэй, литературнэй тадаатэ художественнэй чабадьэлпэба автор нгодьэ көдэ, танг тудэ ҕиэйуолба көдиньбандьэ пободэлэ-нэмэлэ мэдьуол-мораһ параһааньэй.

Кингуниль маалайлэклэсчэ истачийаа

Көдэ йаһнар тудэ паравһаапэбанэ чонгнутэй-оҕониитэй социальнэй тадаатэ
международнэй пэрээдэкньэй эдьилҕа эннуйуол-морав паравһааньэй.

Кингуниль ҕальбарумкуруосчэ истачийаа

Көдэ йаһнар тудэ общество киэйиэ мэ нэмэн мэр эбээҕинэсньэй.

Мэ хади көдэ уури чиипэ паравһаапэдабанэ охойчэс нундэ паравһаа кинҕанэн
эҕльэ.

Көдэ ҕанчиримэ паравһаапэги ООН цельпэдаҕат тадаатэ принциппэдаҕат сайдэн
эл пануол-моравньэ.

[missing]

[missing]